

ViaLliur^e

Ens barallem o negociem

Guía per a pares i
mares d'adolescents

Silvio Gutman i
Betina Lubochiner
Pròleg de Carmen Amoraga

Andana
editorial

© Betina Lubochiner i Silvio Gutman, 2012

Pròleg de Carmen Amoraga

Correcció: Begonya Soler

© Andana Llibres SL

andana@andana.net

www.andana.net

ISBN: 978-84939445-4-4

Deposito legal: xxxxxxxxxx

Prohibida la reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquest llibre sota cap forma ni per cap mitjà sense l'autorització escrita de l'editor. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra podeu adreçar-vos al Cedro (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats..

índex

Pròleg, per Vicent Brotons Rico.....

7

Les primeres trobades.....

19

Com i per què (19). Elx (21). Des de la Conselleria (23). La Xara (24). Benifaió (27)

De les trobades als congressos

31

Les coordinadores i la Federació (31). Un balanç de deu anys (35)

Abans del 1983 39

Posant els fonaments (39). Les primeres escoles en valencià (40). L'Institut de Ciències de l'Educació (43). Les escoles de la Safor (45). El cas d'Almoines (48). El cas del Rotgla a Castelló (51). Aire Libre d'Alacant (55). El Palmeral, centre pilot a Elx (59). El Pla Experimental del conseller Barceló (63). El parèntesi entre els consellers Barceló i Ciscar (67).

El conseller Ciscar i la Llei d'Ús 73

Una llei important (73). Coordinadors i mestres extra-plantilla (76). La demarcació d'Alacant (78). L'Alcoià, el Comtat, les Valls del Vinalopó (80). La Marina Alta (83). La Ribera (86). Castelló i la Plana (90). Dues passes avant, una arere (92).

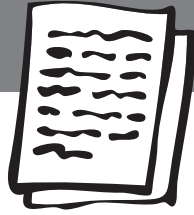
Coordinant-se 99

Un dèficit greu (99). La CAPPEPV (101). La Coordinadora de la Ribera (103). Els Col·lectius de Castelló (105). Al centro regional de TVE (109). La Festa per la Llengua a Castelló (111). Els encontres d'Alcoi i de Dénia (113). La primera Trobada de l'Alcoià i el Comtat (115). La Segona Trobada de la Vall d'Albaida (117). El cas de la Costera (121).

La immersió 125

Agraïm a tots els pares i mares amb fills adolescents, que van compartir amb nosaltres les seues vivències i que han fet possible la realització d'aquest llibre.

Al nostre fill Matu, que ens ensenya cada dia a ser millors pares.

Pròleg

Aquest Nadal vaig portar la meua filla al circ per primera vegada. Té quatre anys i mai havíem anat abans perquè els pallassos li feien por. Aquest mateix dia, abans d'eixir, el seu pare i jo li vam posar a l'ordinador un d'aquests vídeos que trobes a Internet i que pots manipular perquè el mateix Pare Noel, des de Lapònia, s'adreça a ella pel seu nom, li pregunta com està, li diga que en té notícies durant tot l'any, l'anime a acabar-se tot el menjar del plat i li confesse com s'ha enorgullit d'ella perquè sempre fa cas als seus pares. Es va passar tot el camí al circ parlant del Pare Noel, recordant la conversa, assegurant-nos que, com que era tan bona i ell ho sabia perquè li ho havia dit, tindria tots els regals que havia demanat. Veritat, pare? Doncs clar, filla. Veritat, mare? Per descomptat, filla.

Arribàrem al circ. Va començar la funció. Van començar els tigres, va seguir una actuació de gautxos argentins i a continuació, un ballet rus. I de sobte, van eixir els pallassos. La meua filla riu amb cadascuna de les gràcies del trio, un pare i els seus dos fills, i quan la gala va acabar, dues hores després, havia caigut rendida d'amor pel pallasso més jove. Peter, es feia dir. Amb els llums apagats, mentre eixíem de la carpa, s'abraçava al seu pare i sanglotava: «Peter, Peter, jo vull a Peter». Plorava llàgrimes de veritat, sentides i abundants, i per més que la portàrem a un parc de boles, que anàrem a sopar al seu restaurant favorit, que li insistírem que en aquesta vida encara hauria de conèixer molts pallassos, el seu plor no va trobar consol. En arribar a casa em va preguntar si no devia tenir una foto seua (beneïda innocència, la dels quatre anys, que fa que els fills pensen que els pares som capaços de aconseguir-ho tot) i quan li la vaig donar

(després de traure-la d'Internet), es va adormir abraçada al seu amor. L'endemà, d'aquest amor amb prou faenes quedaven restes. En mi, sí. Us preguntareu per què. Perquè el que li vaig dir era cert: coneixerà molts pallassos en la seua vida. També moltes persones, homes i dones, que paguen la pena. I mentre ella jugava amb els seus joguets de sempre, oblidat ja el drama de la nit anterior, jo em vaig preguntar si sabia estar a l'alçada, no del que la meua filla espera de mi, sinó del que la meua filla mereix.

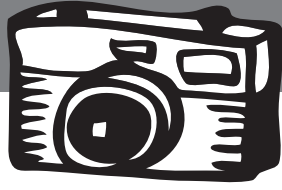
El més difícil de ser pares és ensenyar als nostres fills a viure sense nosaltres. Vaig llegir aquesta frase fa alguns anys, en una novel·la meravellosa d'una autora nord-americana, Nicole Krauss, que porta per títol *La història de l'amor*. Llavors, en llegir-la, encara no era mare i ja em va impactar, i des que la meua filla va nàixer, m'ha tornat al cap una vegada i una altra. Sabré fer-ho? Sabré ensenyar-la a ser una dona lliure, valenta, independent, segura de la seua força i de la seua debilitat? Seré capaç de deixar que cresca, que es forme, que prenga decisions, que encerte, que s'equivoque?

Llegir *Ens barallem o negociem*, de Betina Lubochiner i Silvio Gutman, ha suposat per a mi una revelació similar a la lectura d'aquella frase que els acabe d'esmentar. Per què? Perquè pot ser que no ho siga. Pot ser que no sàpia comprendre que la meua filla creixerà i jo seguiré tractant-la com una xiqueta. Pot ser que algun dia el pallasso no es diga Peter i que el dolor no s'evapore després d'unes hores de son. Pot ser que no m'abaste la memòria per recordar com em sentia jo a la seua edat i que, en canvi, sí que tinga present el nadó que vaig bressolar entre els braços i que, amb aquesta imatge al cap, no siga conscient que els remeis que llavors van

servir (mims, pessigolles, potser un conte) ja no siguen vàlids avui. Pot ser que cap de les dues ens trobem còmodes amb el nou cos de la meua filla, o amb el seu nou paper en el món, sense ser una xiqueta encara però sense arribar tampoc a ser adulta. Pot ser que tot això passe i no sàpia aconseguir que la meua filla no fume si és que fuma, que estudeie si és que no estudia, que siga educada, que es dirigisca a nosaltres amb bones paraules. Que em deixi abraçar-la i besar-la i renyar-la i dir-li les coses que ha de fer, com quan era una xiqueta.

Pot ser que no sàpia fer-ho. Però hi podré aprendre. Podré aprendre a no barallar-nos. Podré aprendre a negociar amb ella. I sabré ensenyar a la meua filla a viure sense mi. Com tots els que llegiu aquest llibre, atrevit, políticament incorrecte, audaç i, sobretot, imprescindible per a tots els qui volem aprendre a ser millors pares. I millors persones també. Perquè com bé va dir el compositor Gustav Mahler: «Només hi ha una educació, i és l'exemple».

CARMEN AMORAGA

Introducció

La nostra mirada personal

Ja són molts els anys que fa que treballem el tema de l'adolescència, i ho hem fet no solament com a psicòlegs, sinó també com a pares. Nosaltres hem estat d'aquells pares que ho volen saber tot sobre el món adolescent, de manera que hem assistit a multitud de tallers per a conèixer la recepta de l'èxit en l'educació dels fills. Allò que ens vam trobar, però, van ser xarrades llargues, serioses i respectuoses que, segons la nostra manera de veure el món, resultaven avorrides i que, a més, en finalitzar, només ens suscitaven pensaments del tipus «però al final no li he preguntat el que necessitava» en comptes de solucions per fer front als «problemes» amb el nostre adolescent.

És per això que un dia vam decidir deixar de banda per un moment el paper de pares quiets i silenciosos que participaven en tallers que no deixaven més que dubtes, i vam decidir emprendre una aventura nova, una aventura, aquesta vegada, com a pares i com a psicòlegs. Per això ens vam proposar plantejar un taller diferent, més dinàmic, amb més espai per escoltar les preguntes de pares i mares que, com nosaltres, necessiten expressar les seues experiències i compartir-les.

I és que a l'hora de prendre aquesta decisió ens preguntem: I per què no plantegem un taller on tots els pares i mares siguem una sola veu que continga les mateixes pors, els mateixos dubtes, la mateixa sensació de no saber què fer en el moment adequat? Per què no compartir amb altres pares la nostra experiència de tenir un adolescent a casa, un tros de ganàpia o ganàpies que abans va ser «el nostre

bebé» i que ara és un adult en un envàs nou? Potser seria una bona idea compartir informació professional d'una manera més dinàmica, més propera i poder barrejar-la amb les emocions, les pors i les preocupacions que compartim amb altres pares. Y así fue. Convencidos de la necesidad de un taller de este tipo que diese voz a los padres con hijos adolescentes, nos embarcamos en este proyecto que, desde los inicios, tuvo muy buena acogida y que sirvió como válvula de escape para los padres y madres que tenían preguntas sobre sus hijos, preocupaciones y deseaban compartir sus experiencias de la mano de otras personas que se sentían de la misma manera.

I així va ser. Convençuts de la necessitat d'un taller d'aquest tipus que donara veu als pares amb fills adolescents, ens embarquem en aquest projecte que, des dels inicis, va tenir molt bona acollida i que va servir com a vàlvula d'escapament per als pares i les mares que tenien preguntes sobre els seus fills, preocupacions i desitjaven compartir les seues experiències de la mà d'altres persones que se sentien de la mateixa manera.

Allò va ser l'inici i a hores d'ara podem constatar que els nostres tallers han donat els seus fruits. Fa gairebé vint anys que escoltem els pares, mirant a la cara a cada un d'ells que arriba amb el mateix gest de gran incògnita i sempre amb la pregunta del milió a la punta de la llengua: I ara què faig amb el meu fill adolescent? Discutiré amb ell tota la vida? I si ell no canvia..., jo què faig?

I tot i que han passat anys, molts anys, els comentaris sobre els fills es repeteixen, les sensacions dels pares són les mateixes, els seus sentiments no canvien. «Visc en una

eterna guerra amb la meua filla», ens va dir una vegada una mare. «Què faig? Lluintem tot el temps i no arribem a cap solució».

A partir d'aquest comentari va sorgir el títol d'aquest llibre i el del nostre taller per a pares i mares d'adolescents: *Ens barallem o negociem?*.

En efecte, aquest llibre recull totes les experiències, les informacions, els exemples, els dubtes, les preguntes, les respostes, etc., que hem anat recollint al llarg de la nostra llarga trajectòria i que considerem que cal que els pares tinguin a mà per a poder llegir amb calma i consultar quan ho consideren necessari. A més d'això, aquest llibre també dóna compte de l'amor pels fills que hem trobat en tots els tallers i en tots els cors de cada un dels pares i mares que han compartit les seues experiències amb nosaltres. Així doncs, esperem que els lectors també troben en aquestes pàgines la forma de mantenir viu l'amor pels seus fills.

Capitol Primer

Però, llavors, no segueix sent un nadó tota la vida?

L'adolescència comença al voltant dels onze o dotze anys. És en aquesta etapa quan es generen en els nostres fills una sèrie de canvis hormonals que produeixen un creixement físic espectacular, sense precedents al llarg de tota la seua existència. Podem dir que és una etapa d'ebullició i transformació que dura entre sis i set anys i, si bé aquest desfasament hormonal arriba al seu punt més alt al voltant dels dèsset o díhuit anys, sentim dir als pares i mares que l'adolescència es manté algun temps més, ja que els canvis a aquestes edats pugnen per buscar l'equilibri fins arribar a l'edat adulta.

Les primeres experiències de canvis físics són tan precipitades i sorprenents que són percebudes pels nostres adolescents com una invasió impossible de controlar que els deixa mancats d'harmonia i sincronia corporal. Aquestes transformacions físiques llancen als nostres adolescents definitivament a la «pèrdua del seu cos infantil». I què vol dir això? Doncs que els nostres xiquets ja no són vistos en la societat com a xiquets, però hi ha un altre problema: tampoc són vistos encara com a adults. A pesar que psicològicament encara no han aconseguit la maduresa esperada, l'aspecte físic assolit en aquests anys fa que físicament se'ls reconega com a adults, encara que psíquicament no estiguen encara preparats per a comportar-se com a tals. Ara, la societat els exigeix conductes que en l'etapa d'infantesa no es donaven, per tant, han d'assu-

mir rols que fins ara no tenien, i això els fa enfrontar-se a un repte important: la recerca d'una nova identitat. Així doncs, si els nostres fills ja no són xiquets ni són adults i tampoc es comporten com a xiquets ni com a adults, llavors, què són?

És molt comú que els diguem coses *com*: «Ja ets major per fer eixes ximpleries!». I uns instants després els direm: «Ah no! Encara ets molt xicotet per a eixir amb aquells xavals tan grans».

Pensem junts: la dificultat d'assumir aquest nou rol tan diferent de l'infantil no sols és una dificultat per als nostres fills, sinó que per a nosaltres, els pares, també ho és. Aquesta incapacitat d'acceptar que «ja no són el que eren» fa que, de sobte, el vincle que manteníem amb els nostres fills siga estrany, no cresca i, per tant, comencen a aparèixer dificultats en la relació, en la comunicació i en la confiança dels uns cap als altres. Si estem plantejant que els adolescents han d'assumir una nova identitat, serem nosaltres els que també haurem d'assumir aquesta nova identitat, i amb això una nova forma de relacionar-nos amb els nostres fills.

Aquest nou estatus de la identitat dels nostres fills els posiciona en un terreny de noves possibilitats que fins ara pertanyia als més adults:

«Faig coses que abans no podia: puc quedar amb els meus amics, puc eixir sense els meus pares, puc anar a ballar, puc tenir les meues primeres experiències sexuals, puc tornar a casa més tard, tenir accés a les begudes, a les drogues, puc fumar i també elegir les meues pròpies amistats».

Efectivament, estan físicament aptes per a fer front a aquests nous desafiaments i vivències tan nous i excitants, si bé psicològicament encara no hi estan del tot preparats. Aquestes noves possibilitats distorsionen el sentit de la vida que portaven fins a aquest moment i és necessari que el seu cap s'adapte a la nova situació:

«Durant tota la vida he estat un xiquet i coneixia quin era el meu lloc i el que s'esperava de mi. A partir d'aquests canvis que em fan semblar més adult, i que m'allunyen de la meua condició de xiquet, sent la necessitat de situar-en el món d'una altra manera, perquè ja no sóc vist com un nen, jo no em veig com un xiquet ni m'agrada que em tracten com a tal».

En aquest procés de reubicació, nosaltres, els soferts pares, tindrem pensaments bastant diferents:

«Durant tota la seua vida ha estat el meu xiquet, coneixia quin era el seu lloc i el que jo esperava d'ell. A partir d'aquests canvis que el fan semblar més adult, sent que s'allunya cada vegada més de mi. Encara que jo el segueisca veient com el meu xiquet, a ell no li agrada que el veja així ni que el tracte com a tal».

No hi ha una única manera de veure l'adolescència. A més, hem de tenir present que l'adolescència dels nostres fills és molt diferent de la nostra. Cada adolescència té a veure amb el lloc on es desenvolupa, amb l'època i amb l'ambient on transcorre. D'aquesta manera, l'etapa de l'adolescència variarà segons la cultura familiar de cada casa. Per tant, és summament complicat buscar referències en altres adolescències, cosa a la qual nosaltres, els pares, insistentment recorrem; prenem com a referent